

Ks. Kazimierz Pietrzyk SDB

BŁOGOSŁAWIONY KSIĄŻĘ AUGUST CZARTORYSKI

Książd August Czartoryski urodził się 2 sierpnia 1858 roku w Paryżu. Od najmłodszych lat wzrastał w klimacie szacunku dla wiary i ojczyzny. Spotkanie z ks. Bosko (18 maja 1883 roku w Paryżu w Pałacu Lambert) zdecydowało o jego dalszym życiu. 24 listopada 1888 roku, u grobu Świętego Wychowawcy, złączył się ślubami zakonnymi ze Zgromadzeniem Salezjańskim, w którym przeżył zaledwie sześć lat. O wiele krócej, bo tylko rok, cieszył się kapłaństwem. Poważna choroba zakończyła jego życie 8 kwietnia 1893 roku. Zmarł w opinii świętości

25 kwietnia 2004 roku Papież Jan Paweł II wyniósł ks. Augusta Czartoryskiego do czci ołtarzy.

Książda Augusta Czartoryskiego można bez obaw o przesadę nazwać człowiekiem czterech kultur. Rodzice zaszczyli go w nim dwie tradycje: ojciec Władysław Czartoryski – polską, matka Maria Amparo księżna hiszpańska – hiszpańską. Dwie następne niejako wchłoniął sam August. Paryż jako miejsce urodzenia i wykształcenia zetknął go z kulturą francuską. Natomiast kontakty z Księdzem Bosko i życie w Zgromadzeniu Salezjańskim otworzyły go na włoską.

Życie księcia Augusta jest przykładem nadzwyczaj głębokiej wiary i zaufania w plany Boże, pokory i akceptacji Bożej woli. Zadziwia też konsekwencją w realizacji życiowego powołania i troską o drugiego człowieka, zwłaszcza potrzebującego.

Dla współczesnych jest to znak, że każde miejsce na ziemi może być środowiskiem, w którym dojrzewa ludzka godność i szlachetność. To także znak uniwersalności Bożego przesłania, które jest skierowane do każdego człowieka, niezależnie od pochodzenia, narodowości, języka czy wyznawanych przekonań. Z kolei poprzez determinację i zdecydowanie w realizacji powołania kapłańskiego zakonnego i kapłańskiego widoczne szczególnie w cierpieniu i chorobie może być wzorem i patronem tych, którzy myślą o poświęceniu się Bogu. W dobie szerzącej się laicyzacji, spadku liczby powołań kapłańskich, prześmiewczego traktowania świętości, degradacji autorytetów życie ks. Augusta przekonuje, że ideały chrześcijańskie mogą nadal być atrakcyjną drogą dla dzisiejszej młodzieży, wspólnot i rodzin.

 Wydawnictwo
Salezjańskie

9 788372 012203

WYDAWNICTWO SALEZJAŃSKIE

Redakcja:

ks. Roman Szpakowski sdb

Magdalena Słoniowska

Redakcja techniczna:

Studio Wydawnicze OPAL PG, Kraków

© by Wydawnictwo Salezjańskie, Warszawa

Za zgodą Władzy Duchownej

ks. dr Jan Niewęglowski sdb

Inspektor Salezjańskiej Inspektorii Warszawskiej

Warszawa, 25.03.2004 r., l. dz. 8/WSI/04

ISBN 83-7201-220-2

2004 • Wydawnictwo Salezjańskie

03-775 Warszawa, ul. Kawęczyńska 53

www.wydsal.pl e-mail: wydsal@wydsal.pl

Skład: Studio Wydawnicze OPAL, Kraków

Druk: Druk-Intro SA, Inowrocław

SŁOWO WSTĘPNE

Książę August Czartoryski urodził się w Paryżu 02.08.1858 r. jako pierwszy syn Władysława Czartoryskiego i Marii Amparo, córki królowej hiszpańskiej. Choć był potomkiem jednego z najznakomitszych polskich rodów magnackich, już jako chłopiec, uczeń liceum, prowadził życie ascetyczne. Czytał religijne książki, dużo się modlił. Spośród swego arystokratycznego otoczenia wyróżniał się pokorą.

W 1883 r. poznał w Paryżu księdza Jana Bosko, założyciela Zgromadzenia Salezjańskiego. To spotkanie wywarło na nim niezatarte wrażenie. Uważał księdza Bosko za świętego. Stale o nim myślał, pisał do niego listy, kilkakrotnie odwiedzał go w Turynie; wreszcie wstąpił do utworzonego przez niego zgromadzenia. W 1888 r. złożył śluby zakonne; parę lat później przyjął święcenia kapłańskie. Niedługo jednak cieszył się swym kapłaństwem, bo 8 kwietnia 1893 r. zakończył życie. Umarł na gruźlicę w Alassio nad Morzem Liguryjskim, we Włoszech. Chorobą zaraził się prawdopodobnie od matki i leczył się przez całe życie w najróżniejszych uzdrowiskach Szwajcarii i Włoch.

Dla każdego chyba człowieka wstąpienie do zakonu to niełatwa decyzja. W przypadku księcia Augusta taką decyzję można nazwać bohaterstwem.

Każdy człowiek z natury pragnie posiadać jak najwięcej dóbr tego świata. Widzimy to już u małego dziecka. Nawet milionerzy uważają, że nie mają za dużo pieniędzy. Ludzie pragną również

swobodnie rozporządzać swoim wolnym czasem, mieć uznanie u innych, nie chcą być poniżani ani zapomniani.

Książę Czartoryski był człowiekiem szanowanym – przysługujący mu tytuł księcia mówi sam za siebie. Od urodzenia mieszkał w luksusie, odżywiał się odpowiednio do swego książęcego stanu. Był wolny jak ptak, jeździł dokąd chciał, zwiedzał interesujące go miejsca w Europie i Afryce, nie licząc się z kosztami. Zrezygnował jednak z tej wolności – niczego w Zgromadzeniu nie czynił według własnych upodobań. Zostając salezjaninem, potrafił pozostawić pieniądze, rozległe posiadłości ziemskie; zamienił pałac na jeden mały pokój, bardzo ubogo umeblowany; przystał na bardzo liche jedzenie i poddał się we wszystkim woli przełożonego. Wyrzekł się swego tytułu, nie pozwolił się nazywać księciem: nie chciał się czymkolwiek różnić od zwykłych ludzi.

Oczywiście, każdy człowiek wstępujący do zakonu musi zrezygnować z posiadania rzeczy o większej wartości i ze swojej swobody. Jednak August Czartoryski, przywdziewając suknię kleryka, musiał się wyrzec wyjątkowo wielu dóbr. Większości ludzi taką decyzję uzna za bohaterską. Niech pokrzepi ona wolę tych, którzy mają zamiar wstąpić do zakonu, a zdaje im się, że trochę za wiele Panu Bogu ofiarowują.

Książę August Czartoryski osiągnął doskonałe jednoczenie z Bogiem, co można było nawet wyczytać z jego twarzy. Wszyscy, którzy mieli z nim jakikolwiek kontakt, uważali go za świętego.

Na wiadomość, że jeden z książąt Czartoryskich wstąpił we Włoszech do Zgromadzenia Salezjańskiego, wielu chłopców z południowej Polski podążyło do Turynu, aby za jego przykładem zostać

salezjanami, a w przyszłości przyjąć święcenia kapłańskie. Tym można wytłumaczyć tak szybki rozwój tego Zgromadzenia w Polsce.

Książę August był świadom, że z powodu słabego zdrowia nie pojedzie wraz z innymi salezjanami do Polski ani nie zadziwi świata wielkimi czynami. Wiedział natomiast, że może i powinien każdą, nawet najmniej ważną czynność wykonać jak najlepiej i w ten sposób pełnić wolę Bożą. Takim postępowaniem dał nam August Czartoryski wspaniały przykład, jak najlepiej wykorzystać życie dane przez Boga.

Ojciec święty Jan Paweł II dnia 1.12.1978 r. ogłosił, że August Czartoryski praktykował cnoty chrześcijańskie w stopniu heroicznym. W dniu 25.04.2004 r. uznał go za błogosławionego.

Niech to opracowanie przyczyni się do zapoznania społeczeństwa z życiem i cnotami księcia Augusta i wzbudzi do Niego pełne zaufanie.

Autor

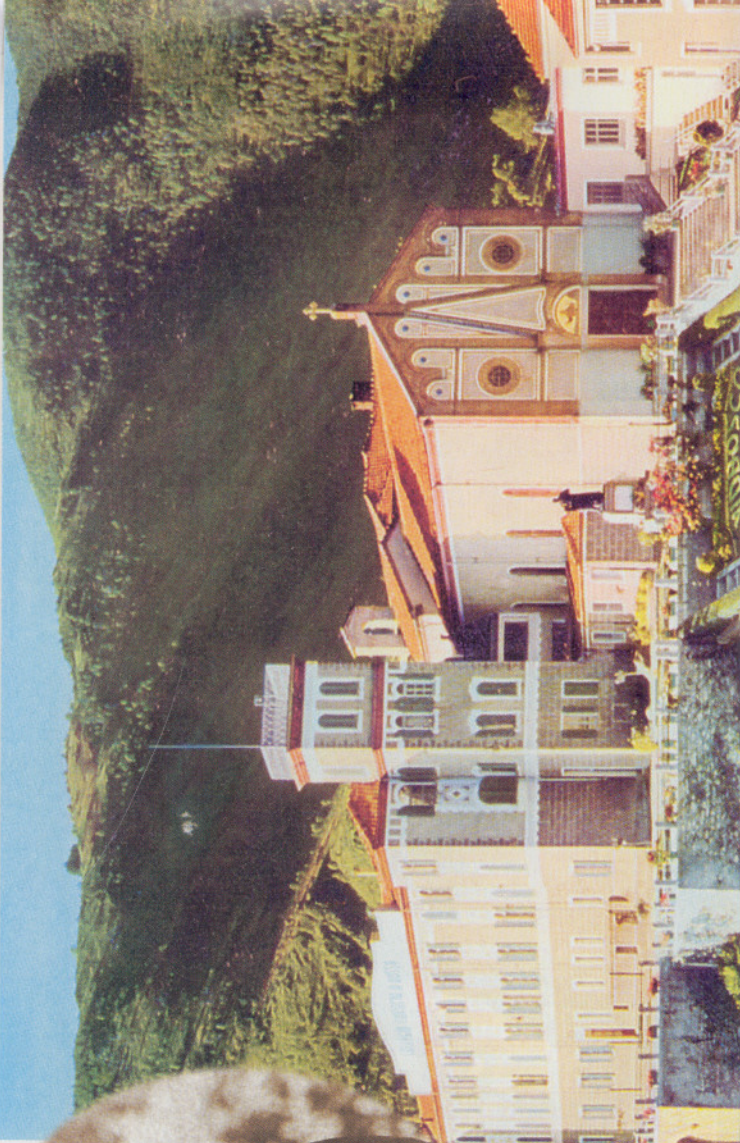

Pałac
w Sieniawie

Hotel Lambert
w Paryżu

Kolegium
w Lanzo

jest oczywiście wypełniony po brzegi. Każdy może podejść i zobaczyć z bliska płynną krew. W katedrze rozlega się radosne wołanie: *Eviva san Gennaro!* – „Niech żyje święty January!” Ta krew nie zastyga przez całą oktawę. Wielu niedowiarków, widząc ten cud, odzyskuje wiarę; wszyscy wracają do domu podniesieni na duchu. Książe August wraz z księdzem Kubowiczem i służącym Antonim jeszcze przez następne trzy dni przychodzili, aby przyglądać się krwi, której dla Chrystusa nie zaważał się przelać św. January.

Przejeżdżając przez Rzym, na prywatnej audyencji książe Czartoryski złożył nowemu papieżowi życzenia owocnej pracy dla dobra Kościoła, przekazał też jako świętopietrze niewielką ofiarę ze swoich oszczędności. Papież okazał młodemu emigrantowi dużo serdeczności i udzielił mu swego błogosławieństwa. Potem August został jeszcze razem z księdzem Kubowiczem na audyencji ogólnej.

Dwunastego maja August znalazł się w Asyżu. Tu urodził się św. Franciszek, tu na górze Alverni doznał on wyjątkowej łaski stygmatów; tutaj też dokonał swego żywota, mając 44 lata. Stał się dla całego chrześcijaństwa przykładem w umiłowaniu ubóstwa.

Loreto to następne sanktuarium na trasie turystycznej Augusta. W wielkim kościele Matki Bożej znajduje się domek Maryi, przewieziony z Nazaretu w 1291 r. do Trsatu w dzisiejszej Chorwacji, a następnie w 1294 r. do Loreto, prawdopodobnie z tego powodu, aby nie został zbezczeszczonej przez zajmujące wówczas Ziemię Świętą wojska tureckie. W kościele August ujrzał tłum otaczający mały domek. Wśród wiernych znajdowała się sparaliżowana kobieta. Dwaj mężczyźni chcieli ją przenieść na krzesło bliżej ołtarza, aby mogła

dzień przed jego śmiercią. Wielka to dla mnie pociecha, że jego ciało spoczywa w naszym domu na Valsalice”²⁴.

PROFESJA ZAKONNA

August Czartoryski – już jako chłopiec, zwłaszcza po pierwszej spowiedzi i po pierwszej Komunii świętej – poznane prawdy wiary traktował poważnie i miał zamiłowanie do modlitwy. Później, w młodzieńczym wieku, bardzo wyraźnie zaznaczyło się jego dążenie do doskonałości chrześcijańskiej. Te zalety i gorliwość jeszcze się wzmogły, gdy wstąpił do nowicjatu, i wzrastały w miarę zbliżania się dnia profesji. Z przejściem i radością August myślał o ślubach, które ostatecznie uczynią go zakonnikiem – salezjaninem. Prosił zaufanych przyjaciół, aby się modlili za niego, a zapytany o intencję odpowiadał: „Zbliża się wielki dzień”.

Dnia 3 sierpnia 1888 r. napisał formalną prośbę o dopuszczenie go do ślubów: „Przewielebny Księżę Dyrektorze, kończąc nowicjat mam nadal stanowczą wolę poświęcić się Bogu w Zgromadzeniu Salezjańskim. Wobec tego pokornie proszę, żeby Przewielebny Ksiądz Dyrektor był łaskaw zezwolić mi na złożenie świętych ślubów. Niech Wasza Wielbność raczy mi pobłogosławić i przyjąć wyrazy głębokiego szacunku. Pokorny sługa, kleryk August Czartoryski”²⁵.

Czytał w tym czasie, już po raz kolejny, egzemplarz Reguł Towarzystwa Salezjańskiego. Zapoznawał się z opiniami Ojców i Doktorów Kościoła o tym, czym są w życiu człowieka śluby zakonne.

²⁴ G. Lardone, *Principe Augusto Czartoryski*, s. 174.

²⁵ Tamże, s. 188.

Salezjańskie
Kolegium
w Turynie
na Valsalice

Przemyśl – Kościół św. Józefa

Relikwie Błogosławionego
Augusta Czartoryskiego

Obecnie salezianie w Polsce są zorganizowani w czterech prowincjach i prowadzą 170 placówek, w tym dwie szkoły wyższe, liczne licea, gimnazja, szkoły podstawowe i parafie. Ogółem w Polsce pracuje 1460 salezjanów, oprócz tego 274 na misjach (dane z roku 2000).

W roku 1921 rozpoczął się proces informacyjny, zmierzający do beatyfikacji Augusta Czarторыckiego. W 1964 r. trumnę ze szczątkami Augusta przeniesiono z podziemi kościoła w Sieniawie do salezjańskiego kościoła św. Józefa w Przemyślu. W 1968 r. dokonano rozpoznania zwłok, aby stwierdzić ich tożsamość. 1 grudnia 1978 r. Jan Paweł II ogłosił heroiczną cnotę Sługi Bożego Augusta Czarторыckiego. Przez kilkanaście lat oczekiwaliśmy na wyrazisty cud, dokonany za jego wstawiennictwem. Po stwierdzeniu takiego cudu został ogłoszony błogosławionym przez Ojca świętego Jana Pawła II w dniu 25 kwietnia 2004 roku.

WAŻNIEJSZE DATY Z ŻYCIA AUGUSTA CZARTORYSKIEGO

- 1858 r. 2 sierpnia; narodziny
- 1864 r. 10 sierpnia; śmierć matki
- 1871 r. Pierwsza Komunia Święta – Sieniawa
- 1883 r. 18 maja; spotkanie z księdzem Bosko w Paryżu – Pałac Lambert
- 1887 r. 14 lipca; wstąpienie do Zgromadzenia Salezjańskiego
- 1887 r. 24 listopada; obłóczyny
- 1888 r. 2 października; śluby zakonne
- 1892 r. 2 kwietnia; święcenia kapłańskie
- 1893 r. 8 kwietnia; śmierć

W Zgromadzeniu Salezjańskim bł. ks. August Czarторыcki przeżył 6 lat, a kapłanem był rok i 6 dni.

* * *

- 1921-1927 gromadzenie materiałów i rozpoczęcie procesu diecezjalnego.
- 1964 r. 20 października; przeniesienie trumny Sługi Bożego z Sieniawy do kościoła Salezjanów św. Józefa w Przemyślu na Zasaniu.
- 1978 r. 1 grudnia; Papież Jan Paweł II podpisuje dekret o heroicznosci cnot.
- 2003 r. 20 grudnia; odczytanie dekretu beatyfikacyjnego wobec Ojca świętego Jana Pawła II.
- 2004 r. 25 kwietnia; Ojciec święty Jan Paweł II ogłasza księdza Augusta Czarторыckiego Błogosławionym.

BIBLIOGRAFIA

- Bojarska Teresa, *Ucho igielne*, Warszawa 1989.
- Castano Luigi, *Zwycięskie powołanie*, Warszawa 1987.
- Lardone Giuseppe, *Principe Augusto Czartoryski*, Torino 1930.
- Plutarczyk Jan, *August Czartoryski, książę-salezjanin*, Warszawa 1932.
- Ślósarczyk Jan, *August Czartoryski*, Warszawa 1932.
- Wielka Encyklopedia PWN*; Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002, t. 6.
- Zagórski Paweł, *Bohater powołania*, Kraków 1993.

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne	3
1. Przodkowie	6
2. Młodość księcia Augusta	12
Wczesne dzieciństwo	12
Pierwsze lata nauki	14
Okres licealny	17
Wpływ Józefa Kalinowskiego	22
Wizyta w Hiszpanii	27
Podróże krajoznawcze i lecznicze	29
3. Okres pełnoletności	36
Plany księcia Władysława	36
Znajomość z księdzem Bosko	41
Ponowna wizyta u Salezjanów	46
Niepokoje i rozterki	48
Rozmowa księcia Władysława z księdzem Bosko ...	54
Decyzja o powołaniu	57
4. Lata zakonne księcia Augusta Czartoryskiego	63
Aspirantat i początek nowicjatu	63
Nowicjat	68
Obłóczyny	72
Śmierć księdza Bosko	77
Profesja zakonna	80
Nawrót choroby	82
Intensywne leczenie	86
Blżej kapłaństwa i bliżej Boga	95
Stan kapłański	100
Ostatnie miesiące życia	103
Postłowie	109
Ważniejsze daty z życia Augusta Czartoryskiego ..	113
Bibliografia	114